

Klassikaal onderwijs of naar een Montessorischool? Een grote of een kleine school, dichtbij of toch die verderop? Het is niet eenvoudig om de juiste basisschool te kiezen.

Tekst: Mercy Hiltrop Illustratie: Sofie Kenens

Welke school wordt het?

Waar moet je beginnen in de wirwar van scholen? Waar moet je op letten? En wat vind je als ouder belangrijk? Voor Stefanie (41) was dat de locatie, dus koos zij voor de basisschool vlak bij haar huis. “Toen Sem 3 was, hebben we hem hier aangemeld. Alle kinderen uit de buurt gaan naar deze school. Lopend halen en brengen leek ons handig. Bovendien waren de ouders van de andere kinderen enthousiast. We zijn zelfs niet eens van tevoren bij de school langsgegaan. En het is ons gelukkig niet tegengevallen.”

Sonja Borgsteede werkt bij psychologisch en pedagogisch advies- en begeleidingsbureau Buro Bloei. Ze snapt dat ouders kiezen voor de school met een praktische ligging, maar ze raadt aan de keuze niet alleen daarop te baseren. “Ga er kijken. Stefanie heeft gegokt en in dit geval ging dat goed, maar onderschat niet hoe belangrijk de sfeer op een school is. Hoe ziet het schoolgebouw eruit? Wat voor indruk heb je van de leerkrachten? Is het schoolplein wel gezellig? Of je kind zich op een school thuis kan voelen, weet je alleen door er te gaan kijken. Bovendien kun je zo’n kennis-making mooi gebruiken om vragen stellen.”

Met de mening van andere ouders, raadt Sonja aan, voorzichtig te zijn. “Het is altijd goed om te vragen naar de ervaring van anderen. Maar het betekent ook dat je verschillende antwoorden krijgt. Dat maakt de keuze er niet makkelijker op. Uiteindelijk moet je zelf de beslissing nemen. Ga daarom uit van je eigen wensen en behoeften.”

DICTEE OVERSLAAN

Ook in het schoolsysteem kun je je het beste van tevoren verdiepen. Toen Stefanie ontdekte dat de buurtschool een Montessorischool was, moest ze wel even aan het idee wennen. “Wat ik ervan wist was niet erg positief. Ik herinner me kinderen in mijn vroegere brugklas die op zo’n school hadden gezeten. Ze wisten niet eens wat een werkwoord was. Hadden ze nooit geleerd omdat ze dictee niet leuk vonden. Dan kon je dat op de basisschool overslaan.”

Gelukkig hoef je voor dit soort toestanden niet meer bang te zijn als ouder, vertelt Sonja.

“Scholen volgen tegenwoordig de ontwikkelingen van hun leerlingen en de kwaliteit van hun eigen onderwijs door leerlingen op verschillende manieren te toetsen, bijvoorbeeld met de CITO-toets.” Ook zijn de verschillen tussen de schoolsystemen veel kleiner dan vroeger. Sonja: “In het klassikale systeem kregen alle kinderen vroeger tegelijk dezelfde leerstof, afgestemd op het gemiddelde van de klas. Men hield weinig rekening met verschillen tussen kinderen. Bij het bijzonder onderwijs, zoals het Montessorionderwijs, werd er juist meer uitgegaan van het individu. Door een wet die in 1985 is ingevoerd en die bepaalt dat alle scholen het onderwijs moeten afstemmen op het individuele kind, zijn de grenzen tussen de systemen vervaagd. Scholen gebruiken nu leermiddelen uit verschillende soorten onderwijs door elkaar.”

SCHOOL IS MAATWERK

Maakt het dus niet meer uit naar wat voor soort school je kind gaat? Sonja: “Jawel, want er zijn nog steeds verschillen tussen openbare scholen en bijzondere scholen. Openbare scholen staan open voor kinderen van elke godsdienst of levensbeschouwing. Op een bijzondere school wordt lesgegeven vanuit een godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging. Denk daarbij bijvoorbeeld aan rooms-katholieke, protestant-christelijke of joodse scholen, of aan Montessorien Daltononderwijs. Als je voor een bijzondere school kiest, moet je wel iets hebben met het geloof of de levensbeschouwing die daarbij hoort. Of daar in elk geval voor openstaan.”

Al heb je je verdiept in de verschillende schoolsystemen, dan nog is de keus niet altijd makkelijk. Monique (38), moeder van Charlotte (2): “Wij wonen in Amsterdam en dan moet je je kind op tijd inschrijven, anders kun je de basisschool van je keus wel vergeten. In onze buurt zitten heel wat scholen die goede CITO-resultaten hebben, zag ik op hun websites. Met de niveaus zit het dus goed. Wij dubben vooral over het systeem. Hoe weten we nou welk type onderwijs bij onze dochter past? Ze is pas 2.” Sonja: “Het is

Checklist voor de ideale school:

- Is de sfeer goed?
- Sluit het onderwijs aan bij je eigen opvoeding?
- Zijn de schoolprestaties goed?
- Is de school makkelijk bereikbaar?
- Voel je je thuis bij de andere kinderen en ouders?

‘Kies een school die past bij je eigen opvoeding en bij wat jij belangrijk vindt’

best lastig te bepalen welk type onderwijs geschikt is als je kind nog jong is. Kies daarom een school die past bij wat jullie als ouders belangrijk vinden en die aansluit bij jullie opvoeding. Vind je zelfstandigheid belangrijk, kies dan een school waar veel ruimte is voor het individu, zoals op een bijzondere school. Vind je structuur en regelmaat belangrijk, kies dan voor een klassieker school.”

Monique heeft als kritische ouder de schoolprestaties van de verschillende scholen in haar buurt vergeleken. Verstandig? Sonja: “Wil je echt weten hoe een school het doet, dan heb je meer aan een rapport van de onderwijsinspectie. Die beoordeelt scholen op veel meer punten dan alleen de toetsresultaten.”

Een kind zal heel veel tijd doorbrengen met zijn klasgenootjes en bij hen thuis komen. Maar wat is de beste keuze: die school met kinderen van een vergelijkbare achtergrond of die gemengde school die een realistische afspiegeling is van de samenleving? Sonja: “Dit is heel persoonlijk. Twijfel je, ga dan eens kijken bij de school op een druk moment. Wat voor ouders en kinderen zie je er rondlopen? En voel je je daar prettig bij?”

KLEINE VIS IN EEN GROTE SCHOOL?

Ook wat je betaalt voor onderwijs kan erg uiteenlopen. Monique: “Ik schrok wel een beetje toen ik hoorde wat sommige scholen als ouderbijdrage vragen. Bij de meeste ligt het bedrag rond de 80 euro, maar net die ene school die mij leuk lijkt vraagt maar liefst 500 euro per jaar. En dan betaal je voor overblijven nog eens 250 euro. Volgens de directeur zijn dit normale bedragen op kleine scholen in de stad. Dat zal best, maar ik vind het vreselijk veel geld.” Sonja: “Je kind moet verplicht naar school en daarom moet je voor het onderwijs van je kinderen niet te betalen. De meeste scholen vragen wel een bijdrage voor extra activiteiten zoals feesten,

het schoolreisje en schoolkamp, aanvullend lesmateriaal en excursies. Deze ouderbijdrage kan inderdaad enorm verschillen per school. In principe is de ouderbijdrage vrijwillig, dus je hoeft hem niet te betalen. Het is wel gebruikelijk dat ouders dit doen. Leerlingen mogen bovendien uitgesloten worden van activiteiten die niet bij het standaard lesprogramma horen als hun ouders de ouderbijdrage niet betalen. Maar de school mag leerlingen niet weigeren, van school sturen of uitsluiten van het onderwijsprogramma als de ouders de bijdrage niet (of gedeeltelijk) willen betalen.” Vaak zijn het de kleinere scholen die een hoge ouderbijdrage vragen. Maar geven kleinere scholen altijd beter onderwijs en zijn de klassen er écht kleiner? Volgens Sonja niet: “Grote scholen kunnen kleine groepen hebben en kleine scholen grote groepen. Het voordeel van een grote school kan zijn dat er soms geruild kan worden van klas, omdat er meer groepen zijn. Het nadeel kan zijn dat een grote school minder persoonlijk kan aanvoelen, of voor een kwetsbaar kind overweldigend is. Het voordeel van een kleine school is dat het schoolklimaat soms veiliger aanvoelt, doordat iedereen elkaar kent. Een nadeel is weer dat op een kleine school meer werk door minder mensen wordt gedaan. Dat geeft hoge werkdruk bij de leerkrachten. Heb je je als ouder goed georiënteerd op de verschillende mogelijkheden en je kind op de school van je keuze gedaan, dan kan het nog verkeerd uitpakken. Dit is niet te voorkomen volgens Sonja. “Soms blijkt pas in de praktijk dat een kind niet goed op zijn plek zit. Omdat hij geen aansluiting vindt bij klasgenootjes, of omdat het schooltype niet goed aansluit bij de manier waarop hij zich ontwikkelt. Ook kan het gebeuren dat er voor een school is gekozen die verder weg ligt en dat in de praktijk blijkt dat dit niet erg handig is. Maar gelukkig gaat het in de meeste gevallen goed.” ■

Handige links:

- onderwijsinspectie.nl
- [rijksoverheid.nl/](http://rijksoverheid.nl)
- basisschool-kiezen.nl
- peuterkleuter.nl
- jongegezinnen.nl

I. OPENBARE BASISSCHOLEN

- Voor kinderen met elke achtergrond
- Niet met een godsdienst of levensbeschouwing
- Kinderen van dezelfde leeftijd zitten bij elkaar in de groep (dit heet ‘horizontaal’).
- Klassikaal les
- Kinderen kunnen tegenwoordig op hun eigen niveau werken
- Deze scholen vallen vaak onder de overheid

WAT VOOR EEN SCHOLEN ZIJN ER?

2. BIJZONDERE BASISSCHOLEN

Hier krijgen kinderen les vanuit een godsdienstige of levensbeschouwende overtuiging.

A. Confessioneel bijzondere scholen

Zoals joodse, islamitische, rooms-katholieke of protestante scholen.

- Soms zijn alle kinderen welkom
- Soms wordt verwacht dat het geloof in de opvoeding een grote rol speelt

B. Algemeen (of levensbeschouwend) bijzondere scholen

Montessorischolen

- Kinderen mogen zelf een keuze maken uit de leermiddelen (keuzevrijheid)
- Ze mogen zo lang werken als ze willen (tempovrijheid)
- Werken op eigen niveau (niveauvrijheid)
- Materiaal zelf pakken (bewegingsvrijheid)
- Kinderen van verschillende leeftijden zitten in één klas (dit heet ‘verticaal’)
- Ieder kind heeft een plantje en tafelkleedje op zijn tafeltje en heeft taakjes, zoals vegen. Dit is om zorg voor zijn omgeving te stimuleren

Daltonscholen

- Vrijheid, zelfstandigheid en samenwerken zijn belangrijke thema's
- Vrijheid: een kind maakt zelf een planning
- Zelfstandigheid: hij kiest zelf zijn taak
- Samenwerken: alle kinderen moeten eens samenwerken
- Overeenkomsten met het Montessori-onderwijs. Het grootste verschil is dat 'leren door samenwerking' bij Dalton belangrijk is en het in het Montessori-systeem meer om het individu gaat

Jenaplanscholen

- Het kind staat centraal, niet de leerstof
- Veel aandacht voor interesses en zelfstandigheid
- Het pedagogische idee is niet afgebakend, waardoor elke Jenaplanschool net even anders is
- De groepen zijn verticaal (zie Montessorischolen)

Freinetscholen

- Kinderen kunnen zelf onderwerpen aandragen waar ze meer over willen weten
- Overleg is belangrijk bij dit type onderwijs, omdat het kinderen wil voorbereiden op een democratische samenleving
- De indeling van de klassen is democratisch, met inspraak van ouders en leerlingen
- In Nederland zijn 16 van deze scholen

Vrijescholen

- Gaat uit van de antroposofische gedachte dat ieder mens zich in vrijheid moet kunnen ontwikkelen
- De persoonlijke ontwikkelingsweg van een kind staat centraal in plaats van het vormen naar wetten en regels
- 'Vrij' staat voor de vrijheid die de losse scholen hebben om hun lesstof te baseren op de vraag van de leerlingen. Kinderen blijven meestal hun hele schooltijd in dezelfde klas met dezelfde leerkracht

3. SPECIAAL BASISONDERWIJS

Sommige kinderen kunnen niet naar een 'gewone' school omdat zij extra aandacht en zorg nodig hebben. Deze kinderen kunnen naar het speciaal onderwijs.